

Oponentský posudek na magisterskou diplomovou práci:

Veronika Dulíková,
Instituce vezirátu ve Staré říši.
131 stran (včetně příloh),
Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, Praha 2008.

Tématem předkládané magisterské diplomové práce je instituce vezirátu v Egyptě v době Staré říše. Vezír jako nejvyšší úředník státní správy byl bezprostředním vykonavatelem královy vůle a jeho úřad byl nejvýznamnějším v zemi. Jako cíl práce si autorka stanovila „podat charakteristiku instituce vezirátu ve Staré říši ... a pokusit se o kompaktnější přehled dosavadních znalostí o úřadu vezíra“.

V úvodu (str. 4-10) V. Dulíková zmiňuje cíle své práce, její členění a použité prameny a uvádí dosavadní příslušnou egyptologickou literaturu za posledních více než sto let. Autorka si je vědoma rozsáhlé problematiky administrativy Staré říše a dosud nezodpovězených otázek vzniku a vývoje vezírského úřadu, postavení vezírů a narůstání jejich počtu na konci daného období nebo chronologické následnosti vezírů.

Diplomová práce je rozdělena do čtyř částí. V první části „Podoba a vývoj vezírského titulu“ (str. 11-40) je nejprve podána interpretace kompozitního titulu vezíra, přičemž se autorka oprávněně přiklání k Helckově čtení a výkladu jako „*t3tj* krále v podobě šakala, jenž náleží předsíni paláce“. Autorka upozorňuje ještě na jeho dva přídavky, které jistě souvisejí se společenským a politickým vývojem. Dále V. Dulíková věnuje pozornost prvnímu dokladu titulu vezíra z konce 2. dynastie (kamenné nádoby z podzemí Džoserovy pyramidy). Nicméně původ titulu zůstává nejasný.

Vývoj vezirátu pomáhá odhalit rozbor vezírské titulatury, o níž autorka pojednává ve druhé části nazvané právě „Titulatura vezírů“ (str. 41-65). Uvádí, že je doloženo jejich přibližně 340 různých titulů (rankovní tituly, titul „královský syn“, úřední tituly, další tituly). Analýza těchto titulů umožňuje stanovit tři mezníky ve vývoji vezirátu: jeden na přelomu 4. a 5. dynastie, druhý za Niuserreovy vlády a třetí za vlády Tetiho. Tyto mezníky vždy odrážejí konkrétní závažné změny v oblasti sociální, administrativní a náboženské.

Třetí část „Prostorová distribuce hrobek vezírů“ (str. 66-76) je věnována umístění hrobek 74 vezírů Staré říše (z nich však šest nebylo dosud objeveno) v menoferské nekropoli, (lokality Gíza, Abúsír, Sakkára, Dahšúr, Médúm), které odráží společenské postavení jejich majitelů a jejich úzký vztah k panovníkovi. Jednotný plán v umístění hrobek vezírů však neexistoval.

Ve čtvrté části „Podoba kariéry vezíra“ (str. 77-85) se autorka vyjadřuje k otázce rekonstrukce modelu vezírovy kariéry, k jejímuž zodpovězení nám brání omezený počet dochovaných pramenů. Přesto lze odlišit dvě fáze v obsazování úřadu vezíra: jednak dobu 4. dynastie (úřad vyhrazen královským synům), jednak období od konce 4. dynastie do závěru Staré říše (úřad obsazován osobami nekrálovského původu).

Závěry práce jsou shrnuty na str. 86-91; připojeno je i stručné české a anglické resumé (str. 92). Soupis citované použité bibliografie (str. 93-110) je vyčerpávající a svědčí o dobré orientaci autorky v příslušné egyptologické literatuře.

Celá textová část diplomové práce, ale i její přílohy (str. 113-131) zahrnující především seznam vezírů Staré říše a jejich titulatury prokazují znalost a schopnost autorky vyhodnotit relevantní hmotné, písemné a ikonografické prameny. Vytčené cíle této práce byly splněny.

Domnívám se, že předložená magisterská diplomová práce Veroniky Dulíkové v každém směru splňuje požadavky na ni kladené a lze ji doporučit k obhajobě.

Praha, 23. května 2008

Prof. PhDr. Břetislav Vachala, CSc.
Český egyptologický ústav FF UK